Радіо Свобода

View the original article

Зустріч лідерів США, Китаю та Росії в Шеньчжені. 19 листопада 2026 року Фото:Reuters

ПОЛІТИКА

Чому «Ялта-2» насправді не є Ялтою

19 листопада 2026, 17:39

Ростислав Хотин

У місті Шеньчжені на півдні Китаю завершився перший в історії саміт лідерів США, Китаю та Росії. Багато в чому цей саміт порівнюють із історичним самітом в Ялті лідерів США, Британії та СРСР.

- **Але що тут не так із порівнянням?**
- **Чим нинішній контекст тристороннього саміту в Китаї відрізняється від контексту «Ялти-1»?**

Український меценат **Віктор Пінчук**, який спонсорує щорічні форуми «Ялтинської європейської стратегії» (YES), які до окупації Криму відбувались у Лівадійському палаці поблизу Ялти, – тому самому, де відбулась Ялтинська конференція, якось зробив подарунок для самого палацу.

У Лівадійському палаці в лютому 1945 року зустрілись тодішні президент США **Франклін Рузвельт**, британський прем'єр **Вінстон Черчилль** та радянський керманич **Йосип Сталін**.

На одному з аукціонів Christie's Пінчук придбав в 2008 році картину відомого сучасного китайського художника **Ши Сіньніна** «Ялта». Китайський митець на картині «посадив» лідера комуністичного Китаю **Мао Цзедуна** між Черчиллем і Рузвельтом, перетворивши таким чином ялтинську «трійку» на «четвірку».

Картина відомого сучасного китайського художника Ши Сіньніна «Ялта номер 2»

Це ніби стало символом сучасних амбіцій Китаю – бути долученим до глобальних справ, бути всесвітньою потугою, без якої неможливо вирішити проблем планетарних масштабів.

Цікавий нюанс: намальовану в 2006 році картину Ши Сіньнін так і назвав «Ялта номер 2».

Через 20 років «Ялта номер 2» таки відбулася – нині, в Шеньчжені, за участі лідерів США, Китаю та Росію. Але чи варто проводити паралелі з тією першою, історичною Ялтою?

«Ялта 2.0»: що вирішено?

Зустріч **Дональда Трампа**, **Сі Цзіньпіня** та **Володимира Путіна** тривала десь півтори години. Перша ж «Ялта» в Лівадійському палаці тривала 8 днів – з 4 до 11 лютого 1945 року – тобто тоді, на завершенні Другої світової війни лідерам США, Британії та СРСР, вочевидь, справді було про що поговорити...

Прем'єр-міністр Великої Британії Вінстон Черчилль, президент США Франклін Рузвельт та радянський диктатор Йосиф Сталін на конференції у Ялті, лютий 1945 року

Нині в Шеньчжені ухвалили коротку підсумкову декларацію «про мир», але не згадали війну в Україні.

Що натомість прописали – так це погодженість на подальший діалог задля скорочень ядерних озброєнь і запобігання поширенню ядерної зброї.

> **Лідери США, Китаю та Росії не можуть розділити світ між собою, навіть якщо хотіли б цього**
>
> Financial Times

«Ядерна війна не може бути виграна і ніколи не має вестися», – говорить декларація Шеньчженя.

Але декларація з чотирьох пунктів не згадує зовсім відданість справі скорочень ядерних арсеналів чи якогось графіку.

Також домовлено просувати реформу ООН, щоб вона «краще відповідала глобальним викликам». Сі, Трамп і Путін також погодилися збільшити виробництво та постачання нафтопродуктів на благо всіх країн світу, наголосивши на важливості стабільних потоків енергоносіїв.

Окремо вони визнали, що принцип згоди держави та повага до імунітету державних посадових осіб мають вирішальне значення. Тобто, дійшли згоди, що Міжнародний кримінальний суд та інші подібні інституції «не повинні зловживати своєю юрисдикцією».

Під час зустрічі лідерів США, Китаю та Росії – Дональда Трампа, Сі Цзіньпіня та Володимира Путіна. Шеньчжен, 19 листопада 2026 року

Російська пропаганда особливо вихвалювала вже сам формат саміту в Китаї як такий, що свідчить про глобальний вплив і роль Росії.

Сам Путін в Шеньчжені на порівняння того саміту з «новою «Ялтою» сказав: «А що було поганого в зустрічі в Ялті?»

> **“Перша Ялта в 1945 році була трагедією, друга – стає фарсом**
>
> Володимир В’ятрович

Річ у тім, що до Ялтинської конференції 1945 року чимало країн – зокрема Центральної та Східної Європи – висувають претензії: мовляв, у Лівадійському палаці уклали домовленість про розподіл світу і віддали цей регіон у сферу впливу Кремля. Загалом «Ялта» стала символом сфер впливу та розподілу світу.

«Перша Ялта в 1945 році була трагедією, друга – стає фарсом. Минулого разу світ на трьох ділили ті, хто перемагав на всіх фронтах. Нині зібрались два невдахи у війні і третій, який осторонь стояв», – пише у соцмережах український історик і парламентар **Володимир В’ятрович**.

Він натякає, що Путін нині далекий від перемоги в Україні, а руйнування частини Керченського мосту буквально напередодні саміту в Китаї продемонструвало вразливість Росії під проводом Путіна, яка вже п'ятий рік веде повномасштабну війну проти України і досі не досягла задекларованих цілей. Так само й іранська кампанія Дональда Трампа триває вже майже дев'ять місяців і ще далека від повного завершення.

Лівадійський палац під час проведення Ялтинської конференції в лютому 1945 року. Хоч Володимиру Путіну, може, і лестить порівняння саміту в Шеньчжені з Ялтою 1945 року, але реалії світу і потуги держав нині вже інші, аніж в середині 20-го століття

Із коментарів Путіна видно, що йому лестить порівняння нинішнього саміту з «Ялтою». Він навіть сказав, що «на Ялтинській конференції не було розподілу світу, вона лише зафіксувала реалії після Другої світової війни».

“ У 1945 році була зустріч переможців. У 2026 році немає нічого навіть близько схожого.

«Намагання Путіна знайти в Китаї «нову Ялту» абсолютно наївні й не мають шансів. Вони розбиваються як об історичний досвід, так і об «реалії на землі». І зустріч у Китаї це повністю

Звідки тут може взятися «нова Ялта»?

Микола Княжицький

засвідчила», – зазначає депутат українського парламенту **Микола Княжицький**.

Народний депутат нагадує, що можливість Ялтинської конференції 1945 року була зумовлена унікальною ситуацією, яка склалася на той момент.

«Це була зустріч лідерів країн-переможців, які в той момент могли між собою ухвалити будь-яке рішення, і не існувало жодної держави, здатної цьому заперечити. Гітлерівська Німеччина та її союзники вже програли війну. Інші країни Європи та Азії, включно з Китаєм, лише звільнялися від багаторічної окупації та лежали в руїнах», – каже Княжицький.

У всій світовій історії ніколи не було нічого подібного, пояснює він. Завжди існувало декілька «великих держав», з якими доводилося торгуватися й узгоджувати будь-які глобальні рішення. Оскільки у 1945 році таких держав більше не залишилося, ці троє справді могли розподілити світ так, як їм заманеться, і нав'язати свої рішення іншим.

«У 2026 році немає нічого навіть близько схожого. Звідки тут може взятися «нова Ялта»? – питає Княжицький.

Фредрік Весслау, старший науковий співробітник Європейської Ради з зовнішньої політики, каже Радіо Свобода: «Без участі українців та європейців у переговорах втілити в життя те, про що домовляться троє лідерів, буде майже неможливо. Багатополярний світ великих держав, сфер впливу та буферних зон зіткнеться з реальністю опору з боку менших держав – у чому Росія вже переконалася на прикладі України».

Нинішня «Ялта-2» все ж не є історичною «Ялтою», кажуть експерти

У день тристороннього саміту в Шеньчжені в Берліні відбувся саміт «Коаліції охочих» за участі лідерів Британії, Німеччини, Франції й інших країн. В ній взяв участь і президент України **Володимир Зеленський**. Тобто Європа і Україна ніби надіслали посил, що «нової Ялти», нового розподілу світу не може бути і не буде.

Тим більше, за словами Зеленського, США поінформують Україну про переговори президента Трампа в Китаї у тому, що стосується України.

«Розподіл світу». Що не так?

Але думати, що світ уже позбавлений амбіцій щодо його розподілу – теж, вочевидь, не варто.

Тут доречно було б згадати, що деякі пропозиції Росії під час нинішнього переговорного процесу щодо завершення війни в Україні зводяться до виведення військ НАТО та військової інфраструктури альянсу на межі 1997 року – тобто до приєднання Польщі, Чехії та Угорщини до НАТО, за якими пішли й інші посткомуністичні держави Центральної та Східної Європи. Чи немає тут претензій

на якусь зону особливих інтересів Москви на зразок тієї, що її мав СРСР в часи Холодної війни, коли існував Варшавський договір?

Атр-перформанс із зображенням нинішніх керівників США, Росії та Китаю біля пам'ятника Ялтинській конференції 1945 року в Лівадійському палаці. Ялта, 16 листопада 2026 року

Так само неодноразово з Москви лунали якісь претензії на зону особливих інтересів на пострадянському просторі, який нині включає і Україну, яка декларує бажання стати членом ЄС і НАТО.

> **Путін може натякати на розподіл світу, але його програма-максимум – розподіл декількох областей Східної України**
>
> Микола Княжицький

Ясно, що Москва може б і мала амбіції мати якісь зони впливу чи сферу особливих інтересів, але це вже геополітично нереально. Хоча б тому, що держави Балтії є членами ЄС і НАТО, Україна прямує до Європи разом з Молдовою. В тій чи іншій мірі декларують прагнення євроінтеграції Вірменія та Грузія. На пострадянському просторі сильний вплив Заходу, Китаю, Туреччини... Яка ж тут сфера особливих інтересів чи монополії?

«Путін може скільки завгодно натякати на розподіл цілого світу, але його програма-максимум – розподіл декількох областей Східної України», – зауважує депутат Княжицький.

Так само і Китаю США не дають монополії на вплив на Південно-Східну Азію, Південно-Китайське море чи навіть Тайвань. Цікавий нюанс: в Шеньчжені Сі Цзіньпін посадив Трампа і Путіна за великий круглий стіл – так само в Ялті в 1945 році лідери сиділи за великим круглим столом.

Але як зауважила британська газета дідових кіл **The Financial Times**: «Лідери США, Китаю та Росії не можуть розділити світ між собою, навіть якщо хотіли б цього».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
«Хто він? Він мій друг» Подробиці зустрічі Трампа та Путіна на полях саміту у Китаї. Говорили про Україну

Ростислав Хотин

Працював кореспондентом агентства Reuters у Києві, на Всесвітній службі «Бі-Бі-Сі» в Лондоні, кореспондентом телеканалу «1+1» та агенції УНІАН у Брюсселі, а нині – редактор Радіо Свобода в Празі.

Україна | Світ | Політика | Суспільство | Війна | США

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.